

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ.....χθες, . σήμερα, αύριο.....

Μια ρεαλιστική προσέγγιση με αφορμή την “εξέλιξη” και όχι μόνο...

Για τρεις περίπου αιώνες το πανεπιστήμιο ήταν το προπύργιο της αντικοφορμιστικής και ανατρεπτικής σκέψης. Συνδέθηκε με διαμαρτυρίες και πρωτοστάτησε στους κοινωνικούς αγώνες για δημοκρατία, δικαιοσύνη, πολιτική ελευθερία, και έγινε ο συμβολικός χώρος της παραγωγής και της ελεύθερης διακίνησης ιδεών.

Σήμερα παρατηρείται ένας σταδιακός μετασχηματισμός του πανεπιστημίου της αμφισβήτησης και της εξέγερσης σε ένα μοντέλο, προσαρμοσμένο στα νέα δεδομένα της παγκοσμιοποίησης και της διεθνοποίησης της οικονομίας της αγοράς.

Το Πανεπιστήμιο παραπαίει υπό το βάρος των χρόνιων πληγών και αδυναμιών του και για να ανταπεξέλθει προσπαθεί να προσαρμοστεί στην σύγχρονη πραγματικότητα, υιοθετώντας αρχές και αξίες της αποδοτικότητας και ανταγωνιστικότητας και να ενσωματωθεί στο παγκόσμιο οικονομικό-καπιταλιστικό σύστημα, το οποίο καταλύει κάθε έννοια ηθικής, αξιοκρατίας, διαφάνειας και αλληλοσεβασμού.

Οι αιτίες που έχουν οδηγήσει τα ελληνικά Πανεπιστήμια σε αυτή την χαώδη κατάσταση συνοψίζονται κυρίως στα εξής:

- **Η ανεπαρκής χρηματοδότηση** από την Πολιτεία σε σχέση με τις σύγχρονες ανάγκες των Ιδρυμάτων προκαλεί ανυπέρβλητες δυσχέρειες στοιχειώδους λειτουργίας.
- **Η έλλειψη προγραμματισμού**, οι ασαφείς ακαδημαϊκοί στόχοι, η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού σε όλες τις βαθμίδες της διοικητικής μηχανής, οι υποβαθμισμένες υποδομές συνθέτουν το καθημερινό τοπίο της κακοδιοίκησης.
- Τα **μέλη ΔΕΠ** -σχεδόν στο σύνολο τους- δεν έχουν φυσική παρουσία στο πανεπιστήμιο, γιατί η κύρια ενασχόλησή τους δεν είναι η διδασκαλία και η έρευνα, αλλά τα προγράμματα - τα οποία **σπάνια** προάγουν την έρευνα, προάγουν όμως τις αποδοχές τους. Η έλλειψη μηχανισμών ελέγχου και κυρώσεων στην περίπτωση αυτή διογκώνει το πρόβλημα.
- **Απαράδεκτος** είναι και ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνεται το **πρόγραμμα σπουδών**. Επειδή κανείς δεν θέλει να συγκρουσθεί με κανέναν, προστίθενται νέα μαθήματα όχι με βάση τις ανάγκες του προγράμματος σπουδών, αλλά με βάση το αντικείμενο του καθηγητή που θέλουμε να εξυπηρετήσουμε.
- Τα **συμφέροντα από τα συγγράμματα** είναι τεράστια καθώς οι καθηγητές εισπράττουν εκατομμύρια (ανάλογα με τις ετήσιες πωλήσεις), ενώ οι **πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες** αγωνιούν να στηρίξουν και όχι να διευρύνουν τις υπάρχουσες υπηρεσίες τους.

- **Με συντεχνιακή λογική** δημιουργούνται και τα **νέα τμήματα**, λόγω της ανάγκης απορρόφησης των ευρωπαϊκών κονδυλίων και όχι βάσει των πραγματικών αναγκών. Δημιουργούνται σπασμωδικά με πρόχειρη και ιδιοτελή επιλογή αντικειμένου σπουδών με απίθανες ειδικότητες και «**θολό**» αντικείμενο σπουδών (π.χ η Εφαρμογή των Ξένων Γλωσσών στη Διοίκηση του Εμπορίου–Τ.Ε.Ι Ηγουμενίτσας), τα οποία τελικά θα καταλήξουν σε μηχανές αναπαραγωγής ανέργων.
- **Με την ίδια λογική κατακερματίζονται οι Σχολές** σε δύο ή 3 πόλεις της περιφέρειας, οι οποίες σε καμιά περίπτωση δεν εξασφαλίζουν συνθήκες δημιουργίας σωστού ακαδημαϊκού περιβάλλοντος, αλλά εξυπηρετούν τις ψηφοθηρικές ανάγκες των εκάστοτε υπουργών.
- Τέλος, οι **πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις** που προωθεί η ηγεσία του ΥΠΕΠΘ τα τελευταία χρόνια, ικανοποιώντας τις επιλογές και προθεσμίες της Ε.Ε. (Σύστημα Διασφάλισης της Ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης (αξιολόγηση), ΔΟΑΤΑΠ, δια βίου μάθηση, Ίδρυση Ιδιωτικών Πανεπιστημίων κλπ, οδηγούν στην εμπορευματοποίηση του δημόσιου Πανεπιστημίου.

* * *

Το ποιοτικό επίπεδο των σημερινών Πανεπιστημίων είναι πλέον γνωστό ακόμη και στους μη παροικούντες την ακαδημαϊκή Ιερουσαλήμ πολίτες αυτής της χώρας. Τα παραπάνω οφείλονται κατά ένα μεγάλο μέρος, στον τρόπο με τον οποίο ασκούν τα καθήκοντά τους οι πρυτάνεις, **κυρίως όμως οφείλονται στην ανοχή όλων μας, όλων των μελών της Πανεπιστημιακής κοινότητας,** η οποία εξέθρεψε την σημερινή χαώδη κατάσταση. Οι πρυτάνεις οφείλουν να ασχολούνται με την τήρηση του προγράμματος σπουδών, την απρόσκοπτη λειτουργία της εκπαιδευτικής και ερευνητικής διαδικασίας, να εποπτεύουν και να διοικούν τα Ιδρύματα, αντιμετωπίζοντας καθημερινά δεκάδες ζητήματα. Αντ' αυτού του όντος δύσκολου και επίπονου έργου οι περισσότεροι εξ αυτών επαναπαύονται στον θώκο τους ασκώντας δημόσιες σχέσεις για την προβολή τους στα ΜΜΕ, αφήνοντας το κουραστικό, δυσάρεστο και επίπονο έργο σε γενικούς γραμματείς, Δ/ντές, και λοιπούς προϊσταμένους γραφείων. Οι πρυτάνεις σχεδόν κατά την πρώτη θητεία τους, για να επανεκλεγούν υποκύπτουν στις... αριθμιστικές επιδιώξεις ομάδων και παρατάξεων που έχουν την πλειοψηφία στα Ιδρύματα, με αποτέλεσμα να μην έχουν πρόθεση να αλλάξουν τα κακώς κείμενα. Έτσι σιωπούν προκλητικά στα άπειρα κρούσματα αναξιοκρατίας, αδιαφάνειας και νεποτισμού. Εάν επανεκλεγούν, γνωρίζουν ότι θα εγκαταλείψουν τη θέση ή θα την ανταλλάξουν με πολιτική θέση με αποτέλεσμα η κατάσταση αδράνειας να συνεχίζεται..

* * *

Τα ελληνικά πανεπιστήμια σήμερα που καλούνται να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της εκπαιδευτικής ευρωπαϊκής σύγκλισης πελαγοδρομούν υπό το βάρος των χρόνιων πληγών τους. Το Πανεπιστήμιο πρέπει να βρει νέες διοικητικές δομές, που θα στηρίζουν το εκπαιδευτικό έργο, θα ευνοούν την έρευνα και θα προσφέρουν πραγματική εκπαίδευση στους νέους. Μια εκπαίδευση που θα τους κάνει ανταγωνιστικούς στην αγορά εργασίας.

* * *

Σε άλλες εποχές θα υπήρχαν ίσως κάποιες φωνές διαμαρτυρίας από τον ίδιο το χώρο της πανεπιστημιακής κοινότητας. Θα υπήρχαν φωτισμένοι δάσκαλοι, άνθρωποι του πνεύματος να υψώσουν το ανάστημά τους και να αντισταθούν στο κλίμα της κατάπτωσης των ΑΕΙ. Σήμερα δυστυχώς απουσιάζουν τέτοιες προσωπικότητες γι' αυτό κυριαρχούν αντιλήψεις τόσο ισοπεδωτικές, χαρακτηριστικές της παθογένειας της ελληνικής κοινωνίας. Αυτή τουλάχιστον τη στιγμή θα περίμενε κανείς από τους πανεπιστημιακούς δασκάλους, από τους ηγήτορες του πνεύματος να υψώνουν φωνή σε όλα τα κακώς κείμενα, να αποτελούν καταφύγιο ιδεών δημιουργικών όχι μόνο για το Πανεπιστήμιο, αλλά για την ίδια τη κοινωνία και τη χώρα. Απουσιάζουν επιδεικτικά, έχουν αναλωθεί από το αλισβερίσι με την πολιτική, τα δέκα προγραμματάκια για χρήμα, βίλλα με πολλά τετραγωνικά και πισίνα, για τους διορισμούς των παιδιών τους στα **“Πανεπιστήμια τους” με αξιοκρατία, διαφάνεια και πάντοτε με την πιστή τήρηση των διατάξεων των νόμων, όπως με περισσό θράσος διατείνονται ορισμένοι εξ αυτών.** Και εχάθη το πνεύμα, απογοητεύτηκαν παιδιά με όνειρα και μεράκια για γνώση και σπουδή.

*Ασπαζόμενη πλήρως την
Αριστοτελική αντίληψη, ότι η ηθική
συμπεριφορά επιδοκιμάζεται από
μια μικρή μειοψηφία της
Κοινωνίας, αντίθετα το αισχρόν
κερδίζει ολοένα έδαφος με
ανάρμοστες συμπεριφορές και
πρακτικές στέλνω αυτές τις
σκέψεις.....*

Ζωή Καρμοκόλια